ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук
Кафедра іноземної філології та перекладу

ЗАТВЕРДЖУЮ Директор Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук _____ Яна РАЄВСЬКА «01» серпня 2025 р.	**СХВАЛЕНО** на засіданні кафедри іноземної філології та перекладу Протокол № 1 від «27» серпня 2025 р. Завідувач кафедри _____ Іван БАХОВ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА»

Галузь знань:	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність:	В11 Філологія (спеціалізація В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)
Рівень вищої освіти:	другий (магістерський) рівень
Освітня кваліфікація:	магістр філології
Освітньо-професійна програма:	Англійська мова і література (друга мова – німецька)

Київ – МАУП – 2025

Вступ

Методичні рекомендації розроблено для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності В11 «Філологія» освітньо-професійної програми «Англійська мова і література (друга мова – німецька)» з метою організації та методичного супроводу самостійної роботи з навчальної дисципліни «Актуальні питання перекладознавства» (ОК 7).

Загальний обсяг дисципліни становить 4 кредити ЄКТС (120 год.), з них самостійна робота – 70 год. (58 % загального обсягу). Самостійна робота є невід'ємною складовою освітнього процесу: вона забезпечує опрацювання теоретичного матеріалу, закріплення й поглиблення знань і вмінь, набутих на лекційних і практичних (семінарських) заняттях, і формування навичок автономного навчання. Форма підсумкового контролю – екзамен.

Мета та завдання самостійної роботи

Мета самостійної роботи: сформувати навички самостійного опрацювання першоджерел і сучасних наукових публікацій з перекладознавства, застосування перекладознавчих теорій до аналізу перекладів і планування власного дослідження.

Завдання самостійної роботи:

– опрацювати класичні та сучасні праці з перекладознавства;

– укласти глосарій перекладознавчих термінів;

– набути навичок аналізу перекладів з позицій різних теоретичних моделей;

– ознайомитися з емпіричними методами перекладознавчих досліджень;

– підготувати ІНДЗ і підготуватися до модульного та підсумкового контролю.

Результати навчання. Самостійна робота спрямована на формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання, визначених у силабусі дисципліни: ЗК 2, ЗК 3, ЗК 7, ЗК 11, СК 1, СК 3, СК 4, СК 6, СК 7, СК 8, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 7, ПРН 9, ПРН 11, ПРН 15, ПРН 16, ПРН 17.

Організація самостійної роботи

Самостійна робота виконується в позааудиторний час відповідно до тематичного плану дисципліни. Рекомендовано опрацьовувати матеріал систематично, напередодні відповідного практичного (семінарського) заняття, у такій послідовності: 1) ознайомитися з конспектом лекції та рекомендованими джерелами; 2) відповісти на питання для самоперевірки; 3) виконати практичні завдання до теми; 4) оформити результати у визначеній формі та подати їх викладачеві у встановлений термін (в аудиторії або через систему електронного навчання Moodle).

Консультації щодо виконання самостійної роботи надаються викладачем відповідно до графіка консультацій кафедри, а також дистанційно (e-mail, платформа Microsoft Teams, Moodle).

Розподіл самостійної роботи за темами

Тема	Зміст самостійної роботи	Год.	Форма контролю
Тема 1	Конспектування праці Дж. Голмса «The Name and Nature of Translation Studies»; укладання глосарію перекладознавчих термінів (не менше 30).	9	Конспект, глосарій

Тема 2	Аналіз фрагмента перекладу за класифікацією прийомів Віне – Дарбельне та типами еквівалентності.	9	Письмовий аналіз
Тема 3	Визначення скопосу та перекладацьких стратегій для трьох текстів різних типів (за К. Райс і К. Норд).	9	Аналітична записка
Тема 4	Реферування наукової статті з дескриптивного перекладознавства (журнал Target або Babel).	8	Реферат статті
Тема 5	Аналіз стратегій доместикації та форенізації в українському перекладі англомовного художнього твору.	9	Письмовий аналіз
Тема 6	Реферування емпіричного дослідження перекладацького процесу; рефлексивний протокол власного перекладу.	9	Реферат, протокол
Тема 7	Міні-дослідження на матеріалі паралельного корпусу або порівняння машинного та людського перекладу.	9	Звіт про міні-дослідження
Тема 8	Підготовка презентації про внесок одного з українських перекладознавців; оформлення та подання ІНДЗ.	8	Презентація, захист ІНДЗ
Разом		**70**	

Завдання для самостійної роботи за темами

Змістовий модуль 1. Теоретичні парадигми перекладознавства

Тема 1. Перекладознавство як наука: предмет, об'єкт, структура (карта Дж. Голмса), міждисциплінарні зв'язки; основні етапи розвитку. (9 год.)

Питання для самоперевірки:

– Що є предметом і об'єктом перекладознавства?

– Яку структуру дисципліни запропонував Дж. Голмс?

– З якими науками пов'язане перекладознавство?

– Які основні етапи розвитку перекладознавства?

Практичні завдання:

– Законспектуйте статтю Дж. Голмса «The Name and Nature of Translation Studies».

– Укладіть глосарій перекладознавчих термінів (не менше 30) з дефініціями.

Рекомендовані джерела: основна література 1, 2.

Тема 2. Лінгвістичні теорії перекладу: еквівалентність (Ю. Найда, Дж. Кетфорд, П. Ньюмарк), прийоми перекладу Ж.-П. Віне та Ж. Дарбельне; рівні та типи еквівалентності. (9 год.)

Питання для самоперевірки:

– Чим формальна еквівалентність відрізняється від динамічної (Ю. Найда)?

– Що таке перекладацькі зсуви за Дж. Кетфордом?

– Які прийоми перекладу виокремлюють Віне та Дарбельне?

– Як розрізняє П. Ньюмарк семантичний і комунікативний переклад?

Практичні завдання:

– Проаналізуйте фрагмент перекладу за класифікацією прийомів Віне – Дарбельне.

– Наведіть приклади різних типів еквівалентності з опублікованих перекладів.

Рекомендовані джерела: основна література 1, 3.

Тема 3. Функціоналістські теорії перекладу: типологія текстів К. Райс, теорія скопосу Г. Фермеєра, модель перекладацької дії Ю. Гольц-Мянттярі, концепція К. Норд. (9 год.)

Питання для самоперевірки:

– Які типи текстів виокремлює К. Райс?

– Що таке скопос?

– Що таке перекладацьке завдання (translation brief)?

– Яку роль відіграє лояльність у концепції К. Норд?

Практичні завдання:

– Визначте скопос і стратегії перекладу для трьох текстів різних типів.

– Складіть translation brief для реального перекладацького замовлення.

Рекомендовані джерела: основна література 1, 3.

Тема 4. Дескриптивне перекладознавство та теорія полісистем: І. Евен-Зохар, Г. Турі; перекладацькі норми й закони перекладу; переклад у системі національної літератури. (8 год.)

Питання для самоперевірки:

– Що таке теорія полісистем?

– Які типи перекладацьких норм виокремлює Г. Турі?

– Що таке закони перекладу?

– Яке місце посідає перекладна література в національній полісистемі?

Практичні завдання:

– Підготуйте реферат наукової статті з дескриптивного перекладознавства.

– Проаналізуйте роль перекладної літератури в українській культурі певного періоду.

Рекомендовані джерела: основна література 1, 2, 4.

Змістовий модуль 2. Сучасні напрями та методи перекладознавчих досліджень

Тема 5. «Культурний поворот» у перекладознавстві: С. Басснетт, А. Лефевр; доместикація та форенізація (Л. Венуті); переклад, ідеологія та влада; постколоніальні й гендерні студії перекладу. (9 год.)

Питання для самоперевірки:

– Що таке «культурний поворот» у перекладознавстві?

– Чим доместикація відрізняється від форенізації?

– Як ідеологія впливає на переклад?

– Які проблеми розглядають гендерні та постколоніальні студії перекладу?

Практичні завдання:

– Проаналізуйте стратегії доместикації та форенізації в українському перекладі англомовного твору.

– Напишіть есе про видимість перекладача в сучасному українському книговиданні.

Рекомендовані джерела: основна література 1, 2.

Тема 6. Когнітивне перекладознавство та дослідження перекладацького процесу: методи протоколів «думок уголос», кейлогінгу, айтрекінгу; перекладацька компетентність. (9 год.)

Питання для самоперевірки:

– Які методи використовують для дослідження перекладацького процесу?

– Що таке протокол «думок уголос»?

– Які моделі перекладацької компетентності ви знаєте?

– Які переваги й обмеження айтрекінгу?

Практичні завдання:

– Підготуйте реферат емпіричного дослідження перекладацького процесу.

– Запишіть протокол «думок уголос» під час власного перекладу короткого тексту та проаналізуйте його.

Рекомендовані джерела: основна література 4; додаткова 3.

Тема 7. Корпусне та цифрове перекладознавство: паралельні й порівняльні корпуси, універсалії перекладу; дослідження машинного перекладу та штучного інтелекту; соціологія перекладу. (9 год.)

Питання для самоперевірки:

– Що таке паралельний і порівняльний корпус?

– Які універсалії перекладу описала М. Бейкер?

– Як оцінюють якість машинного перекладу?

– Що вивчає соціологія перекладу?

Практичні завдання:

– Виконайте міні-дослідження на матеріалі паралельного корпусу.

– Порівняйте машинний і людський переклад одного тексту за обраними критеріями.

Рекомендовані джерела: основна література 4; додаткова 1, 2, 3.

Тема 8. Українська перекладознавча школа: М. Рильський, О. Кундзич, В. Коптілов, Р. Зорівчак, В. Карабан, І. Корунець, М. Стріха; актуальні напрями досліджень; переклад в умовах війни. (8 год.)

Питання для самоперевірки:

– Який внесок М. Рильського в теорію перекладу?

– Які ідеї висунули О. Кундзич і В. Коптілов?

– Які праці Р. Зорівчак присвячено перекладу реалій?

– Які актуальні напрями досліджень в українському перекладознавстві?

Практичні завдання:

– Підготуйте презентацію про внесок одного з українських перекладознавців.

– Оформіть і підготуйте до захисту ІНДЗ.

Рекомендовані джерела: основна література 1, 5; додаткова 4.

Індивідуальне науково-дослідне завдання

Зміст ІНДЗ. перекладознавче міні-дослідження (обсяг 12–15 сторінок) на матеріалі оригіналу та перекладу (перекладів) обраного тексту, дотичне до теми кваліфікаційної роботи. Обов'язкові складники: 1) обґрунтування актуальності та вибору теоретичної моделі; 2) огляд літератури (не менше 15 джерел, з них не менше 5 іноземними мовами); 3) опис матеріалу та методів; 4) аналіз перекладу з кількісними та якісними результатами; 5) висновки; 6) список джерел; 7) презентація результатів.

Етапи виконання ІНДЗ:

– вибір теми (напряму) ІНДЗ та погодження її з викладачем упродовж перших двох тижнів семестру;

– добір і опрацювання джерел та фактичного матеріалу;

– виконання завдань ІНДЗ відповідно до визначеної структури;

– самоперевірка й редагування, перевірка на дотримання академічної доброчесності;

– подання ІНДЗ викладачеві не пізніше ніж за два тижні до завершення семестру;

– публічний захист ІНДЗ (презентація 5–7 хв. і відповіді на запитання).

Критерії оцінювання ІНДЗ (до 10 балів). Оцінюються: актуальність теми; коректність вибору й застосування теоретичної моделі; повнота огляду літератури; обґрунтованість методів; якість аналізу та висновків; дотримання академічної доброчесності; якість презентації.

Вимоги до оформлення письмових робіт

– текстовий редактор Microsoft Word, шрифт Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал 1,5, поля: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – 20 мм;

– титульна сторінка містить назву Академії, кафедри, дисципліни, вид і тему роботи, ПІБ здобувача та викладача;

– посилання на використані джерела оформлюються відповідно до ДСТУ 8302:2015 або стилю APA 7 (за вимогою викладача);

– тексти іноземною мовою подаються з дотриманням норм відповідної мови; переклади – у двоколонковому форматі (оригінал – переклад), якщо інше не визначено завданням;

– використання цифрових інструментів і штучного інтелекту декларується в кінці роботи.

Форми контролю та критерії оцінювання самостійної роботи

Результати самостійної роботи перевіряються під час практичних (семінарських) занять, модульних контрольних робіт, захисту ІНДЗ та під час підсумкового контролю. Бали за самостійну роботу враховуються в межах оцінки за роботу на лекційних і практичних (семінарських) заняттях і самостійну роботу (до 30 балів за семестр).

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи:

– «відмінно» – завдання виконано повністю, самостійно, у встановлений термін, без помилок або з поодинокими неточностями; висновки обґрунтовані, використано рекомендовані та додаткові джерела;

– «добре» – завдання виконано повністю з незначними помилками, що не впливають на загальний результат; висновки загалом обґрунтовані;

– «задовільно» – завдання виконано частково або з суттєвими помилками; аргументація поверхова;

– «незадовільно» – завдання не виконано, виконано несамостійно або з грубими помилками.

Завдання, подані з порушенням терміну без поважних причин, можуть оцінюватися зі зниженням балів. Завдання, виконані з порушенням академічної доброчесності, не зараховуються.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Munday J., Pinto S. R., Blakesley J. Introducing Translation Studies: Theories and Applications. 5th ed. London ; New York : Routledge, 2022.

2. The Translation Studies Reader / ed. by L. Venuti. 4th ed. London ; New York : Routledge, 2021.

3. Pym A. Exploring Translation Theories. 3rd ed. London ; New York : Routledge, 2023.

4. The Routledge Handbook of Translation and Methodology / ed. by F. Zanettin, C. Rundle. London ; New York : Routledge, 2022.

5. Bowker L. De-mystifying Translation: Introducing Translation to Non-translators. London ; New York : Routledge, 2023.

Додаткова література

1. Moorkens J., Way A., Lankford S. Automating Translation. London ; New York : Routledge, 2024.

2. Machine Translation for Everyone: Empowering Users in the Age of Artificial Intelligence / ed. by D. Kenny. Berlin : Language Science Press, 2022.

3. McEnery T., Brezina V. Fundamental Principles of Corpus Linguistics. Cambridge : Cambridge University Press, 2022.

4. Крамар В. Б. Теорія перекладу : метод. рекомендації та настанови до проведення семінарських занять та самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти. Хмельницький : ХНУ, 2022. 29 с.

5. Siever H. Übersetzungswissenschaft. Eine Einführung. 2., überarb. und erw. Aufl. Tübingen : Narr Francke Attempto, 2022. 279 S.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт МАУП. URL: http://maup.com.ua

2. Translation Studies Bibliography (John Benjamins). URL: https://benjamins.com/online/tsb/

3. BITRA – Bibliography of Interpreting and Translation. URL: https://dti.ua.es/en/bitra/

4. European Society for Translation Studies (EST). URL: https://est-translationstudies.org

5. Google Scholar. URL: https://scholar.google.com

Розробник (-и) методичних рекомендацій:
Акімова А.О., кандидат філологічних наук, доцент

Викладач:
Акімова А.О., кандидат філологічних наук, доцент

Методичні рекомендації розглянуто на засіданні кафедри іноземної філології та перекладу.
Протокол від «27» серпня 2025 р. № 1